

Brussel, 28.11.2012
COM(2012) 750 final

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

Jaarlijkse groeianalyse 2013

INLEIDING

De aanhoudende financieel-economische crisis in de EU heeft diepgaande veranderingen in gang gezet. De grondige herstructurering van onze economieën die zich momenteel voltrekt, is daarvan het zichtbare resultaat. Dit proces is ontwrichtend, politiek uitdagend en heeft zware maatschappelijke consequenties, maar is noodzakelijk om de funderingen te leggen van toekomstige, slimme, duurzame en inclusieve groei en concurrentiekracht.

Om de noodzakelijke hervormingen voort te zetten, moet de EU kunnen aantonen dat de beleidsmaatregelen effectief zijn, op termijn resultaat zullen opleveren en vanuit het oogpunt van de gevolgen voor onze samenlevingen op een faire manier worden toegepast. De problemen uit het verleden rechtzetten en de EU voor de toekomst op een meer duurzaam ontwikkelingstraject brengen, is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de lidstaten en de EU-instellingen. In het volle besef dat onze economieën nauw verstrengeld zijn, is de EU momenteel bezig haar economische governancestructuur anders in te richten om te waarborgen dat het beleid beter inspeelt op de actuele en toekomstige uitdagingen.

In deze jaarlijkse groeianalyse, die het Europees Semester 2013 inleidt, wordt aangegeven op welke manier deze gezamenlijke taak kan worden ingevuld om verandering in de EU te bewerkstelligen en de basis te leggen om opnieuw bij groei en banenschepping aan te knopen.

De context

De economische toestand van de EU is ook in 2012 broos gebleven. Voor het jaar als geheel wordt thans een krimp van het bbp met 0,3% in de Unie en 0,4% in de eurozone verwacht. Een evolutie richting duurzaam herstel tekent zich nog niet onmiddellijk af¹. Na verschillende zwakke groei-jaren slaat de crisis maatschappelijk hard toe. Sommige effecten konden aanvankelijk door de verzorgingsstaat worden verzacht, maar thans is de weerslag algemeen. De werkloosheid is sterk toegenomen en meer en meer mensen komen in de problemen of in de armoede terecht. Deze moeilijkheden openbaren zich nadrukkelijk, maar niet uitsluitend, in de eurozone.

Het voortduren van de crisis bemoeilijkt de inspanningen van de lidstaten om hun Europa 2020-doelstellingen op het vlak van werkgelegenheid, O&O, klimaat en energie, onderwijs en armoedebestrijding te verwezenlijken, waardoor Europa als geheel achterligt op het schema². Vooruitgang op elk van deze gebieden is evenwel noodzakelijk om een slimme, duurzame en inclusieve Europese economie tot stand te brengen.

Binnen de eurozone variëren de uitdagingen aanzienlijk van land tot land, maar het vooruitzicht van een traag herstel bemoeilijkt de situatie voor de EU als geheel. De ruimte voor nieuwe activiteiten en investeringen is beperkt vanwege de schulden die de overheden en de privésector hebben opgestapeld. Er is zo intensief gebruikgemaakt van budgettaire en monetaire instrumenten dat de marges nu smal zijn. Om het concurrentievermogen van Europa te herstellen, zijn structurele hervormingen essentieel, maar beslissingen daaromtrent

¹ Nadere informatie over de situatie van de economie en op het gebied van werkgelegenheid is te vinden in de economische najaarsprognose van de Commissie van 7 november 2012 en in de begeleidende documentatie bij deze analyse.

² Zie voor een overzicht van de vorderingen op weg naar de Europa 2020-doelstellingen: "Europe 2020 Strategy – towards a smarter, greener and more inclusive EU economy?", Eurostat, Statistics in focus, 39/2012.

zijn vaak geen sinecure. Transparantie in verband met de doelstellingen van beleidsmaatregelen en aandacht voor billijkheid inzake de gevolgen voor de samenleving zullen cruciaal zijn om het momentum van de hervormingen gaande te houden.

Hoewel de vooruitzichten op korte termijn nog zwak zijn, tekenen zich toch ook meer positieve trends af. De macro-economische onevenwichtigheden die zich gedurende jaren hebben opgestapeld, worden gaandeweg gecorrigeerd en sommige delen van Europa winnen opnieuw aan concurrentiekracht, ook al zal het uitvlakken van de prestatieverschillen de nodige tijd vergen³. Er is vooruitgang op het vlak van consolidatie van de overheidsfinanciën en er zijn belangrijke stappen gezet om de spanningen op de financiële markten te verminderen. Belangrijk voor de landen die diepgaande hervormingen doorvoeren, zijn de eerste tekenen dat de aanpak vruchten afwerpt: in een aantal landen loopt de schuldenlast van de overheid en de privésector terug en in verschillende landen die een groot handelstekort torsten, neemt de export toe.

Er is in 2012 op EU-niveau al veel gedaan om de vicieuze kringloop van manco's in onze financiële systemen, spanningen op de markt voor staatsschuldpapier en zwakke economische groei te doorbreken en de omstandigheden voor duurzaam herstel te creëren:

- Het Europees stabiliteitsmechanisme is een geloofwaardig vangnet om landen van de eurozone die financieringsmoeilijkheden ondervinden, bij te staan.
- Het Pact voor groei en werkgelegenheid, door de staatshoofden en regeringsleiders aangenomen op de Europese Raad van juni 2012, moet de inspanningen van de wetgever en de diensten van de EU op alle niveaus kracht bijzetten om de beschikbare groeihefbomen – van de uitvoering van de besluiten voor de eengemaakte markt tot het doelgericht inzetten van de EU-Structuurfondsen – in werking te zetten. De Commissie heeft recentelijk ook een strategie voorgesteld om de werking van de energiemarkten te verbeteren, alsook maatregelen voor een krachtiger industrieel beleid.
- Nieuwe regels om de economische governance te versterken, met name in de eurozone, worden ten uitvoer gelegd (het "sixpack"), zijn goedgekeurd (het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de economische en monetaire unie) of zouden binnenkort moeten worden goedgekeurd (het "twopack").
- De Europese Centrale Bank heeft belangrijke maatregelen getroffen om financiële stabiliteit te waarborgen in de eurozone.

Over andere cruciale beslissingen voor de toekomst van Europa is de discussie gaande:

- Er is nog geen volledig akkoord bereikt over het meerjarig financieel kader 2014-2020 voor de EU. Dit is essentieel voor het herstel van de groei en het concurrentievermogen overal in Europa en voor de verwezenlijking van de Europa 2020-doelstellingen.
- Er wordt gedacht aan belangwekkende stappen om de Economische en Monetaire Unie (de EMU) te versterken. Parallel aan deze analyse presenteert de Commissie een blauwdruk voor een hechte EMU; de desbetreffende vraagstukken zullen door de Europese Raad van december 2012 worden besproken.

³ Het tweede Waarschuwingsmechanismeverslag (COM(2012)751), waarin macro-economische onevenwichtigheden worden gesignaleerd, wordt tegelijk met deze analyse door de Commissie aangenomen.

De in juli 2012 gegeven jaarlijkse landspecifieke aanbevelingen⁴ dienen de basis te zijn voor het optreden van de lidstaten. De lidstaten en de Commissie zijn in een permanente dialoog met elkaar over de uitvoering ervan en de vorderingen zullen komend voorjaar worden geëvalueerd. Zoals uit het recente rapport van het Europees Parlement over het Europees Semester⁵ blijkt, is voor het toezicht op EU-niveau een belangrijke rol weggelegd waar het gaat om de coördinatie en aanvulling van de inspanningen van de lidstaten.

De prioriteiten

Het doel van deze jaarlijkse groeianalyse is de sociaal-economische prioriteiten voor de EU in 2013 aan te geven en de lidstaten en de EU globale richtsnoeren aan te reiken voor het te voeren beleid. Zij geeft het startschot voor het derde Europees semester voor beleidscoördinatie, waarbij de nationale prestaties en prioriteiten collectief op EU-niveau worden geëvalueerd. Dit gebeurt elk jaar in de eerste helft van het jaar. De Europese Raad zal in maart 2013 raadgevingen doen en de lidstaten presenteren tegen medio april 2013 geactualiseerde nationale programma's, waarna de Commissie haar landspecifieke aanbevelingen zal presenteren.

Op korte termijn komt het erop aan het vertrouwen te herstellen en de financieel-economische situatie te stabiliseren, en middelerwijl structurele hervormingen door te voeren om de fundamenten te leggen voor een duurzaam herstel met veel nieuwe banen en de economie op middellange termijn te transformeren. Een dergelijke ontwikkeling vergt tijd en daarom moet nu worden gehandeld.

Uitgaand van de positieve signalen dat de in gang gezette hervormingen resultaat opleveren, is de Commissie van mening dat de in de analyse van vorig jaar aangewezen prioriteiten grosso modo valabel blijven en dat de nationale en Europese inspanningen in 2013 voort moeten worden geconcentreerd op de volgende vijf prioriteiten:

- Een gedifferentieerd, groeivriendelijk beleid van begrotingsconsolidatie voeren
- De kredietverschaffing aan de economie normaliseren
- Groei en concurrentievermogen bevorderen, nu en voor de toekomst
- De werkloosheid en de sociale gevolgen van de crisis aanpakken
- Het overheidsapparaat moderniseren

1. EEN GEDIFFERENTIEERD, GROEIVRIENDELIJK BELEID VAN BEGROTINGSCONSOLIDATIE VOEREN

Ten gevolge van de crisis is de gemiddelde schuldquote in de eurozone in nauwelijks een paar jaar opgelopen van 60% tot 90% van het bbp. De overheidsfinanciën moeten dringend hervormd worden om de houdbaarheid van de socialezekerheidsstelsels en de overheidsdiensten te verzekeren, de herfinancieringskosten voor de centrale overheid en andere overheden te beperken, en negatieve overloopeffecten, met inbegrip van besmetting van andere landen, te voorkomen. Ook de demografische ontwikkelingen zullen de uitgaven in verband met de vergrijzing onder druk blijven zetten. Bijzondere aandacht dient uit te gaan

⁴ Zie voor deze landspecifieke aanbevelingen: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_nl.htm

⁵ Europees Parlement, "Report on the European Semester for economic policy coordination: implementation of 2012 priorities [2012/2150(INI)], oktober 2012.

naar het begrotingsbeleid in de eurozone, waar de impact van een niet-houdbaar nationaal begrotingsbeleid op andere lidstaten veel sterker is dan elders.

De actuele algemene trend inzake begrotingsconsolidatie laat verbetering zien: de verwachting is dat de overheidstekorten in de eurozone in 2012 zullen dalen tot iets meer dan 3% van het bbp gemiddeld, terwijl dat in 2010 ruim 6% was. Wat de overheidsschuld als percentage van het bbp betreft, wordt verwacht dat deze volgend jaar in de eurozone en in 2014 in de hele EU het hoogste peil van 94,5% zal bereiken en daarna zal beginnen te dalen.

Op korte termijn kan begrotingsconsolidatie een nadelig effect op de groei hebben. In tijden van financiële crisis is dit effect wellicht groter omdat de financiering ook voor andere economische spelers krap is. Dit is echter niet de enige factor die bepalend is voor de groei: afhankelijk van de gemaakte keuzes inzake de maatregelenmix, zal het multiplicatoreffect van het begrotingsbeleid verschillen. Zo leert de ervaring bijvoorbeeld dat in landen met een relatief hoog percentage van de overheidsuitgaven ten opzichte van het bbp en relatief hoge belastingen, begrotingsconsolidatie in de vorm van vermindering van de uitgaven in plaats van een verdere verhoging van de belastingen, op lange termijn bevorderlijker is voor de groei. Tussen 2009 en 2012 heeft begrotingsconsolidatie plaatsgevonden door ongeveer in dezelfde mate aan de uitgaven- en aan de ontvangstenzijde maatregelen te nemen: de uitgaven zijn naar schatting met 2 bbp-procentpunten verminderd en de ontvangsten met 1,3 procentpunten gestegen.

Het alternatieve scenario – de begrotingsaanpassingen op de lange baan schuiven – zou daarenboven veel duurder uitvallen. Verschillende lidstaten slagen er niet in om via de markten in hun financieringsbehoeften te voorzien of om de te betalen rente op hun papier op een redelijk peil te houden vanwege de twijfels over de houdbaarheid van hun overheidsfinanciën. Om het vertrouwen van de beleggers te herstellen, de aflossingskosten te drukken en zichzelf budgettaire manoeuvreerruimte te verschaffen, moeten deze landen in een aangepast tempo krachtige inspanningen leveren om de overheidsfinanciën op een houdbaar pad te brengen. Mits de begrotingsaanpassing goed doordacht is, kunnen de negatieve groei-effecten grotendeels worden getemperd. De begrotingshoudbaarheid in die landen herstellen, zal zowel de publieke en de particuliere spelers als de financiële stabiliteit van de EU als geheel ten goede komen.

Omdat de budgettaire en economische situatie in alle lidstaten verschillend is, pleit de Commissie voor een gedifferentieerde, aangepaste begrotingsconsolidatie. Conform het Stabiliteits- en Groeipact moeten deze strategieën gericht zijn op structurele en niet op louter nominale verbeteringen, en een mix van maatregelen omvatten die groei bevordert én sociaal billijk is. Dergelijke gedifferentieerde aanpak is eveneens bevorderlijk om de onevenwichtigheden van de lopende rekeningen te corrigeren.

Het Stabiliteits- en Groeipact is het geschikte kader voor een flexibele, doeltreffende begrotingsaanpassing. De meeste aandacht gaat in het nieuws vaak uit naar de "nominale" begrotingsdoelstellingen. Het pact legt echter de nadruk op de onderliggende begrotingspositie en daarom wordt de consolidatie-inspanning die de Raad aanbeveelt, in structurele termen uitgedrukt.⁶ Dit betekent dat als die termen worden vervuld, aan een lidstaat een langere termijn om zijn buitensporig tekort weg te werken kan worden toegestaan wanneer deze door een economische tegenvaller zijn overeengekomen doelen niet kan halen.

⁶ Een structureel begrotingsevenwicht is een evenwicht dat is gezuiverd voor conjunctuurinvloeden en eenmalige en tijdelijke maatregelen.

Zo zijn in 2012 de aan Spanje en Portugal opgelegde termijnen om hun overheidstekort terug te dringen tot onder de 3% van het bbp, met een jaar verlengd, waardoor zij tot 2014 hebben om dit doel te bereiken. Zodra de buitensporige tekorten zijn weggewerkt, dienen de lidstaten hun begrotingsdoel op middellange termijn te verwezenlijken, dat moet waarborgen dat de overheidsfinanciën op een houdbaar niveau worden gehandhaafd.

De lidstaten waarvan de toegang tot de markt om hun schulden te herfinancieren is afgesneden, moeten in snel tempo begrotingsaanpassingen doorvoeren om op korte termijn het beleggersvertrouwen te herwinnen. Een geconcentreerde inspanning, zoals overeengekomen in het kader van de economische aanpassingsprogramma's, zal tevens de noodzakelijke correctie van macro-economische onevenwichtigheden vergemakkelijken. De positieve aanpassingen in Ierland, Portugal en Roemenië leveren daarvan het bewijs. In Griekenland daarentegen, verloopt het proces langzamer en vergt het meer financiële middelen door een combinatie van factoren, waaronder de steeds weerkerende onzekerheid omtrent de uitvoering van het programma.

In de lidstaten met meer budgettaire bewegingsvrijheid kunnen de automatische stabilisatoren volledig hun werk doen, overeenkomstig het pact. Het consolidatietempo kan weliswaar groeibevorderend zijn, maar de lidstaten dienen de mogelijke begrotingsrisico's van een uitstel van consolidatie indachtig te zijn, gelet op de hoge schuldniveaus en wat dat met zich meebrengt, de vergrijzing van de bevolking en het betrekkelijk geringe groeipotentieel in sommige landen, om de nadelige gevolgen van een omslag in het marktsentiment niet te vergeten.

De Commissie zal een waakzaam oog blijven houden op de ontwikkelingen in de reële economie. In het bijzonder zal uit de komende winterprognoses van de Commissie, die voor begin volgend jaar gepland zijn, blijken of de lidstaten zich houden aan het overeengekomen traject voor de vermindering van hun structureel tekort en of aanpassingen van de termijn voor het wegwerken van de buitensporige tekorten gewettigd zijn, geheel volgens de letter en de geest van het Stabliteits- en Groeipact.

De overheidsfinanciën opnieuw gezond maken, is een proces van lange adem. Strakke EU-toezichtregels en nationale begrotingskaders, zoals door de EU-wetgeving voorgeschreven, zijn bevorderlijk voor een duurzame consolidering van de inspanningen. Dergelijke regulering omvat het vaststellen van cijfermatige begrotingsregels, de inschakeling van onafhankelijke begrotingsinstanties en planning op middellange termijn, met multilateraal toezicht op de vorderingen.

Aan de uitgavenzijde van de overheidsbegrotingen is het bewaken van de noodwendigheid en de doeltreffendheid van de bestedingen van essentieel belang. Met inachtneming van de verschillende nationale situaties, heeft de Commissie aanbevolen selectief te bezuinigen om het groeipotentieel en essentiële sociale vangnetten intact te houden. In het bijzonder is de Commissie van mening dat:

- investeringen in onderwijs, onderzoek, innovatie en energie voorrang moeten krijgen en waar mogelijk moeten worden opgevoerd, zonder de efficiëntie uit het oog te verliezen. Een bijzonder aandachtspunt is eveneens het op peil houden of versterken van arbeidsbemiddelingsdiensten, wat hun reikwijdte en effectiviteit betreft, en actieve arbeidsmarktmaatregelen, zoals opleiding van werklozen en jeugdgarantieregelingen;

- de modernisering van de socialebeschermingsstelsels dient te worden voortgezet om te verzekeren dat ze effectief, adequaat en houdbaar blijven. De pensioenstelsels moeten versneld worden hervormd om de pensioenleeftijd af te stemmen op de levensverwachting, de toegang tot regelingen voor vervroegde uittreding te beperken en het mogelijk te maken dat mensen langer werken. Eveneens tegen de achtergrond van de demografische uitdagingen en de druk op de uitgaven in verband met de vergrijzing, moeten de gezondheidssystemen worden hervormd om de kosteneffectiviteit en de houdbaarheid te waarborgen, waarbij de prestaties van de systemen moeten worden beoordeeld vanuit het tweeledige perspectief van een efficiëntere aanwending van overheidsmiddelen en toegang tot een kwaliteitsvolle gezondheidszorg.

Wat de ontvangstenzijde van de overheidsbegrotingen betreft, wijzen recente trends op een verhoging van de personenbelasting en/of btw-tarieven in heel wat lidstaten.⁷ Er is evenwel nog ruimte om de belastingdruk te verleggen naar heffingen die minder schadelijk zijn voor de groei en banenschepping, en om de belastingstelsels efficiënter, concurrerender en billijker te maken. Een dergelijke verschuiving vereist een alomvattende benadering die een faire herverdeling waarborgt en aan de specifieke nationale omstandigheden is aangepast. Daarom beveelt de Commissie aan:

- dat de belastingdruk op arbeid aanzienlijk wordt verlicht in landen waar hij verhoudingsgewijs hoog is en het scheppen van nieuwe banen in de weg staat. Om het effect van de hervormingen op de ontvangsten neutraal te houden, zouden de belastingen op de consumptie en op onroerend goed en de milieuheffingen kunnen worden verhoogd;
- dat extra inkomsten bij voorkeur worden gevonden door de belastingsgrondslagen te verruimen, en niet door de tarieven te verhogen of nieuwe belastingen in te voeren. Belastingvrijstellingen, verlaagde btw-tarieven of vrijstellingen van accijnzen moeten worden afgebouwd of afgeschaft. Voor het milieu schadelijke subsidies moeten geleidelijk worden afgeschaft.⁸ De naleving van de belastingwetgeving moet worden verbeterd door systematisch op te treden tegen de zwarte economie, belastingontduiking te bestrijden⁹ en de belastingdiensten doeltreffender te laten werken;
- dat de begunstiging van schuldfinanciering in de vennootschapsbelasting wordt afgebouwd;
- dat de onroerendgoedbelasting wordt hervormd om te voorkomen dat in de vastgoedsector financiële risico's weer de kop opsteken. In het bijzonder dient te worden gekeken naar aspecten van belastingregelingen die de schuldenlast van huishoudens in de hand werken, wat typisch het geval is met belastingaftrek van hypotheek.

Ten aanzien van het merendeel van deze maatregelen zijn landspecifieke aanbevelingen gedaan; op EU-niveau vindt collegiale toetsing plaats om de vooruitgang te beoordelen en goede werkmethoden vast te stellen. Het komt er nu op aan de aanbevelingen uit te voeren.

⁷ Europese Commissie, "Tax reforms in EU Member States 2012", European Economy, 6/2012.

⁸ In 2013 zullen de lidstaten ook nieuwe inkomsten beginnen te ontvangen uit de veilingen van emissierechten van de derde fase van de EU-regeling voor handel in emissierechten.

⁹ De Commissie zal binnenkort een actieplan presenteren om de strijd tegen belastingfraude en -ontduiking op te voeren, tezamen met richtsnoeren voor een goede governance op belastinggebied.

2. DE KREDIETVERSCHAFFING AAN DE ECONOMIE NORMALISEREN

De crisis heeft een blijvende impact gehad op de financiële situatie van talrijke publieke en particuliere actoren, en het vertrouwen van beleggers en kredietverleners en het functioneren van de financiële sector aangetast. De spanningen op de markten voor overheidspapier en die in de banksector hebben elkaar versterkt, met ernstige financieringsproblemen voor tal van leningnemers als gevolg. Deze ontwikkelingen hebben eveneens geleid tot een fragmentatie van het financieel systeem volgens de landsgrenzen, waarbij het zich terugplooit op de eigen binnenlandse markten. De daaruit voortvloeiende financieringskrapte of –duurte voor de vele ondernemingen en huishoudens die willen investeren, heeft het herstel in Europa tot dusver in belangrijke mate gehinderd. Anderzijds brengt de hoge schuldenlast die heel wat economische actoren torsen, met zich dat zij hun financiële kwetsbaarheid moeten verminderen of meer moeten sparen. Dergelijke schuldafbouw kan op korte termijn eveneens nadelig zijn voor het herstel. De problemen zijn met name acuut in de kwetsbare landen van de eurozone.

Op EU-niveau zijn maatregelen in gang gezet om de in de financiële sector aanwezige risico's aan te pakken en de zwakke punten van onze regulering en toezichtsystemen te verhelpen:

- Er is een gecoördineerde inspanning geleverd om de risico's van de banksector te evalueren en de banken te herkapitaliseren. Erkenning van verliezen en opschoning van de bankbalansen zijn cruciaal om het vertrouwen van de markten op te krikken en deze activiteiten moeten onverwijld worden voltooid.
- Sinds hun oprichting in januari 2011 werken nieuwe Europese toezichthoudende autoriteiten aan één stel regels om het rechtskader voor financiële instellingen te versterken. Om een meer coherent kader voor de preventie en het beheer van financiële crisissen tot stand te brengen, moet op korte termijn overeenstemming worden bereikt over de voorstellen van de Commissie inzake het kapitaal en de liquiditeit van banken, de depositogarantieregelingen en bankresolutiefondsen.
- De particuliere schuldniveaus en de ermee gepaard gaande risico's, zoals vastgoedzeepbellen, worden van dichtbij gevolgd door het Europees Comité voor systeemrisico's (ECSR) en via de nieuwe EU-procedure om macro-economische onevenwichtigheden aan te pakken.
- De Commissie heeft een bancaire unie voorgesteld als een van de bouwstenen ter versterking van de economische en monetaire unie; dit omvat één toezichtmechanisme onder gezag van de Europese Centrale Bank waarin het bankentoezicht op EU-niveau verder wordt geïntegreerd. Een dergelijk mechanisme zal eveneens de voorwaarden scheppen waaronder het Europees stabiliteitsmechanisme banken die geen kapitaal op de markt kunnen aantrekken, direct kan herkapitaliseren.

Op nationaal vlak kunnen de lidstaten meer doen om alternatieve financieringsbronnen te stimuleren, voor meer liquiditeit te zorgen en de afhankelijkheid van bedrijven van klassieke bancaire financiering te verminderen, bijvoorbeeld door:

- nieuwe bronnen van kapitaal, waaronder business-to-business leningen, aantrekkelijker te maken, de mogelijkheden om bedrijfsobligaties uit te geven te verruimen en de toegang tot risicokapitaal te vergemakkelijken;
- de rekeningen van de overheid stipter te betalen: tijdens de crisis is de gemiddelde betalingsachterstand verder opgelopen, en dit bezorgt met name last aan kleine en middelgrote ondernemingen, die reeds met een moeilijk bedrijfsklimaat te maken

hebben. De EU-richtlijn betalingsachterstand, die tegen maart 2013 moet zijn omgezet, verkort de termijn tot 30 dagen en voorziet in een betere compensatie bij late betaling;

- de rol van overheidsbanken en garantie-instituten bij de financiering van het mkb te ontwikkelen. Dit kan de dekking omvatten van sommige door particuliere investeerders gedragen risico's en het gebrek aan eigen vermogen of de kleine omvang van te financieren ondernemingen compenseren. Er kan worden gedacht aan nieuwe vormen van effecten;
- steun te geven voor vernieuwende benaderingen, zoals regelingen van de overheid waarbij banken goedkoper kunnen lenen als zij meer langlopende leningen aan het bedrijfsleven of goedkopere en gemakkelijker verkrijgbare leningen aan het mkb verstrekken;
- inzake gedwongen verkopen bij hypotheekleningen toe te zien op een juist evenwicht tussen het beschermen van kwetsbare huishoudens en het voorkomen dat de balansen van banken overladen geraken. Hierbij kan worden gedacht aan de invoering van regelingen van persoonlijk faillissement die het mogelijk maken de hypotheekvoorwaarden aan te passen om gedwongen verkoop te vermijden.

Voorts is het zaak de bestaande of nieuwe financiële instrumenten van de EU volledig te benutten. Deze kunnen als katalysator fungeren voor doelgerichte investeringen, in het bijzonder voor essentiële infrastructuur:

- Met de 10 miljard EUR extra die zij heeft gekregen, kan de Europese Investeringsbank (EIB) de komende drie à vier jaar 60 miljard EUR aanvullende leningen verstrekken en zal tot drie keer dit bedrag van andere financiers worden gemobiliseerd.
- Projectobligaties zijn een belangrijk nieuw instrument van risicodeling voor de ontsluiting van particuliere financiering, bijvoorbeeld van verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen, ter aanvulling van klassieke bankleningen. Van verschillende projecten zit de voorbereiding momenteel in een vergevorderd stadium bij de EIB.
- In het kader van het Pact voor groei en werkgelegenheid werkt de Commissie verder samen met de lidstaten om het gebruik van middelen uit de EU-Structuurfondsen te herprogrammeren en versnellen om de groei te ondersteunen, vooral voor het mkb. Tevens wordt de lidstaten verzocht in hun nationale hervormingsprogramma's aan te geven hoe zij voornemens zijn de middelen uit de Structuurfondsen te gebruiken om groeibevorderende prioriteiten voor de komende generatie van programma's (2014-2020) te ondersteunen. Volledige benutting is eveneens aangewezen van de faciliteiten van het programma "Concurrentiekracht en innovatie", waarmee reeds 2,1 miljard EUR aan risicokapitaal is gemobiliseerd en 11,6 miljard EUR aan leningen is verstrekt aan kleine en middelgrote ondernemingen.

3. GROEI EN CONCURRENTIEVERMOGEN BEVORDEREN, NU EN VOOR DE TOEKOMST

Verschuivingen in de economie worden door de crisis versneld: sommige traditionele sectoren worden bijzonder hard getroffen en nieuwe sectoren hebben het lastig om zich te ontwikkelen. De snelheid waarmee wordt geherstructureerd, betekent een uitdaging, maar ook

een kans om potentiële nieuwe bronnen van groei en werkgelegenheid aan te boren.¹⁰ Dergelijke aanpassingen komen bovenop al langer bestaande competitiviteitsproblemen waar veel van onze economieën mee worstelen, en dienen vaak om deze te corrigeren. Uit het tegelijk met deze analyse aangenomen Waarschuwingsmechanismeverslag blijkt dat ontwikkelingen van het prijs- en niet-prijsconcurrentievermogen positief bijdragen tot het verbeteren van de externe onevenwichtigheden, zij het met enige vertraging. De lidstaten die onder zware druk van de markten staan, hebben belangrijke hervormingen doorgevoerd, maar er is meer nodig om het interne en externe concurrentievermogen van een grotere groep lidstaten te verbeteren.

Zoals de landspecifieke aanbevelingen illustreren, is er geen "universele" agenda, maar er zijn wel gemeenschappelijke doelen, een aantal te overwegen hervormingen en tal van voorbeelden van goede werkmethoden, inclusief voorbeelden waarin Europa wereldleider is, die navolging verdienen. Sommige hervormingen zullen pas na verloop van tijd effect sorteren, maar andere kunnen op kortere termijn vruchten afwerpen.

Op nationaal niveau moeten een aantal kadervoorwaarden aanwezig zijn, met als prioriteiten:

- ondersteuning van innovatie, nieuwe technologieën en meer publieke en particuliere investeringen in O&O. Geconcentreerde steunverlening door de overheid en meer concurrentie voor onderzoekssubsidies zijn hierbij belangrijke factoren;
- het prestatiepeil van onderwijs- en opleidingssystemen en kwalificaties in het algemeen optrekken, en de kloof tussen werken en onderwijs verkleinen;
- het ondernemingsklimaat verbeteren door de startformaliteiten, de vergunnings- en belastingsprocedures en de administratieve verplichtingen in het algemeen te vereenvoudigen. Specifieke hinderpalen voor de activiteiten van grote werkgevers zoals de bouw, zakelijke dienstverlening, logistiek, toerisme en groothandel, dienen te worden weggewerkt;
- het potentieel van de groene economie ontsluiten door een stabiel regelgevingskader te scheppen en de opkomst van nieuwe markten en technologieën te vergemakkelijken. In het bijzonder kunnen ambitieuzere renovatieprogramma's op het gebied van energie-efficiëntie, die onder andere, maar niet exclusief, de eisen van de EU-richtlijn energie-efficiëntie behelzen, belangrijke besparingen en nieuwe banen opleveren, naast milieuwinst. Ook in de verbetering van de sectoren afval- en waterbeheer en recycling schuilt een groot werkgelegenheidspotentieel, en zij dragen tevens bij tot het verzekeren van de voorziening met schaarse hulpbronnen en materialen.

De Europese eengemaakte markt biedt op het gebied van betere diensten en producten tal van mogelijkheden aan bedrijven en consumenten. Wat de diensten betreft, vallen er voor de lidstaten heel wat voordelen te rapen als zij de dienstenrichtlijn beter uitvoeren, door:

- hun verplichtingen na te komen inzake het uit de weg ruimen van restricties die gebaseerd zijn op de nationaliteit of de verblijfplaats van de dienstverstrekker;

¹⁰

In het eerste Single Market Integration Report (COM(2012)752) dat deze analyse vergezelt, worden voorbeelden van onbenutte bronnen van groei aangehaald. Nadere informatie hieromtrent is eveneens te vinden in de studie "The cost of non-Europe: the untapped potential of the Single Market", die de Commissie binnenkort zal presenteren.

- de noodzakelijkheid en evenredigheid van de regels voor professionele diensten, in het bijzonder de vaste tarieven, en de beperkingen inzake bedrijfsstructuur en eigendomsstructuur van het kapitaal te controleren;
- de toepassing van de bepaling inzake het vrij verrichten van diensten te evalueren om dubbele regelgeving te elimineren waar deze ongegrond is in sectoren zoals de bouw, zakelijke diensten en toerisme, en een doorzichtige prijsvorming tot stand te brengen in de gezondheidszorg;
- de mededinging in de retailsector te vergroten door de operationele beperkingen af te bouwen, in het bijzonder door het onderzoek naar de economische behoefte af te schaffen.

Het functioneren van de netwerkindustrieën overal in Europa heeft eveneens een aanzienlijke weerslag op de rest van de economie en kan significant worden verbeterd door:

- de juiste stimulansen te geven voor het op korte termijn op landelijke schaal uitrollen van de infrastructuur voor hogesnelheidsinternet en het ontwikkelen van mobiel dataverkeer. De frequentiebanden voor draadloos breedband moeten door de overheid worden vrijgegeven;
- te zorgen voor de volledige omzetting en uitvoering van het derde energiepakket, in het bijzonder de ontvlechting van netwerken, de onafhankelijkheid van en het verlenen van de nodige bevoegdheden aan de nationale toezichthouders en de geleidelijke uitfasering van gereguleerde energieprijzen, en terzelfder tijd voor de bescherming van kwetsbare consumenten;
- de totstandbrenging van het gemeenschappelijk Europees luchtruim te versnellen door het beheer van het luchtverkeer minder versnipperd te maken en de inrichting van het luchtruim te verbeteren;
- het binnenlands reizigersvervoer per spoor open te stellen voor concurrentie, in het bijzonder door te zorgen voor gelijke toegang tot de infrastructuur;
- havens beter in de logistieke keten te integreren, door toegangsbelemmeringen tot havendiensten op te heffen;
- de resterende cabotagebeperkingen op te heffen om vraag en aanbod in het internationaal vervoer beter op elkaar af te stemmen;
- overeenkomstig de richtlijn elektronische handel, geharmoniseerde regels toe te passen inzake transparantie- en informatieverstrekkings-eisen voor bedrijven en consumenten.

Het functioneren van productmarkten zou eveneens aanzienlijk worden verbeterd als de nationale normalisatie-organen de op EU-niveau gestelde doelen zouden verwezenlijken, in het bijzonder van nationale op Europese normen zouden overstappen. Er moet maximaal worden gebruikgemaakt van de kennisgeving van technische voorschriften voor ICT-producten en diensten om het in omloop brengen ervan op de interne markt te vergemakkelijken.

4. DE WERKLOOSHEID EN DE SOCIALE GEVOLGEN VAN DE CRISIS AANPAKKEN

In de voorbije twaalf maanden is het aantal werklozen met 2 miljoen gestegen tot 25 miljoen. Het werkloosheidspercentage bedraagt nu 10,6% in de EU en 11,6% in de eurozone. De langdurige werkloosheid neemt toe en ongeveer de helft van de werklozen zit langer dan een jaar zonder baan. De werkloosheidssituatie verschilt aanzienlijk van land tot land, met

landelijke gemiddelden die schommelen tussen minder dan 5% en meer dan 25%. Naar leeftijdscategorie zijn het vooral de jongeren die bijzonder hard worden getroffen en in sommige landen¹¹ bedraagt de jeugdwerkloosheid momenteel meer dan 50%.

Vanwege de duur van de perioden zonder werk, de snelle herstructurering van de economie en de krapte op de arbeidsmarkt, is het risico niet denkbeeldig dat de werkloosheid in toenemende mate een structureel karakter krijgt en dat steeds meer mensen de arbeidsmarkt verlaten.¹² Er zijn ook duidelijke aanwijzingen dat in heel wat lidstaten de kans op armoede en sociale uitsluiting toeneemt.¹³ De daarmee gepaarde gaande extra druk op de systemen van sociale bescherming gaat ten koste van hun vermogen om de welvaart op peil te houden.

Vanwege de zwakke groeivoorzichten en de tijd die erover gaat voordat het herstel van de economie zich op de arbeidsmarkt manifesteert, is er geen vooruitzicht op onmiddellijke of automatische verbetering van de werkgelegenheidssituatie. Dit is een forse uitdaging voor de EU als geheel en voor de hardst getroffen landen, en vereist een krachtadiger optreden van de overheid en van de sociale partners.

Bovenop de huidige crisis, zorgt de structurele trend van een verouderende, en binnen afzienbare tijd, slinkende beroepsbevolking in delen van Europa voor specifieke uitdagingen. De vervroegde uittreding van oudere werknemers aanmoedigen in de hoop dat zij worden vervangen door jongeren, is een maatregel die in het verleden niet erg effectief en duur is gebleken en niet voor herhaling vatbaar is.

Niettegenstaande de hoge werkloosheidsgraad is er ook sprake van knelpuntberoepen en gebrekkige afstemming tussen vraag en aanbod, waardoor sommige regio's of sectoren met een tekort aan geschikte arbeidskrachten kampen. De arbeidsmarktparticipatie opkrikken, de kwalificaties verbeteren en de mobiliteit bevorderen, blijven spoedeisende prioriteiten.

Overall in Europa worden ambitieuze hervormingen doorgevoerd. In landen die financieel onder druk staan, zijn maatregelen genomen om flexibele werkregelingen in de bedrijven te vergemakkelijken, afvloeiingspremies voor standaardcontracten te verlagen en de procedures voor individueel of collectief ontslag te vereenvoudigen. Er zijn ook stappen gezet om meer flexibiliteit in de loonvorming te introduceren, zoals het minder stringent maken van de voorwaarden voor bedrijven om niet deel te nemen aan op een hoger niveau gesloten collectieve arbeidsovereenkomsten en het herevalueren van sectorale loonakkoorden.

Voorbereidselen treffen voor een banenrijk herstel

Nieuwe initiatieven om de veerkracht van de arbeidsmarkt te vergroten en in het menselijk potentieel te investeren zijn essentieel om bedrijven te helpen mensen in dienst te nemen en zich aan te passen en om meer mensen in staat te stellen actief te blijven en kansen te benutten. Naast de overheid, is voor de sociale partners een sleutelrol weggelegd. Daarom beveelt de Commissie in het bijzonder aan:

¹¹ De Commissie heeft het afgelopen jaar actieteams opgericht om de landen met de hoogste werkloosheid onder jongeren bij te staan bij het herprogrammeren van middelen uit de EU-fondsen om jongeren aan opleiding en een baan te helpen. Zie voor de eerste resultaten: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/pdf/council_dinner/youth_action_team_en.pdf

¹² Het bij deze analyse gevoegde ontwerp van het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid verschaft meer gedetailleerde informatie.

¹³ Het aantal mensen dat met armoede en sociale uitsluiting wordt bedreigd, is sinds 2008 gestegen in 13 van de 23 lidstaten waarvoor in 2011 gegevens beschikbaar waren.

- de belastingdruk op arbeid, en met name op laagbetaalde jobs, te verminderen als onderdeel van een ruimer streven om die belastingdruk te verleggen. Er kan worden gedacht aan tijdelijke verlagingen van de bijdragen voor sociale zekerheid of subsidieregelingen voor het in dienst nemen van met name laaggeschoolde langdurig werklozen ter bevordering van banenschepping, mits die maatregelen zeer doelgericht worden toegepast;
- door te gaan met het moderniseren van de arbeidsmarkten door de arbeidswetgeving te vereenvoudigen en flexibele werkregelingen te ontwikkelen, zoals regelingen voor arbeidstijdverkorting en werkregelingen die bevorderlijk zijn voor langere deelname aan het arbeidsproces. Het wegwerken van verschillen in beschermingsmechanismen tussen de soorten arbeidsovereenkomsten zou in diverse landen eveneens moeten helpen om de segmentatie van de arbeidsmarkt en zwartwerk te verminderen. De invloed van werkloosheidsuitkeringen moet worden gemonitord om de adequaatheid van de criteria en de effectiviteit van de sollicitatieverplichtingen te waarborgen;
- het effect van loonvormingsmechanismen, en in het bijzonder van indexeringsmechanismen, te monitoren en deze zo nodig aan te passen, met inachtneming van de nationale overlegmodellen, zodat zij de ontwikkeling van de productiviteit beter weerspiegelen en banenschepping bevorderen. Inzake minimumlonen is een goed evenwicht tussen bevordering van nieuwe werkgelegenheid en verschaffing van een redelijk inkomen van belang;
- het banenpotentieel aan te boren van groeisectoren zoals de groene economie, gezondheidszorg en ICT, door middel van een toekomstgericht, betrouwbaar wet- en regelgevingskader, de ontwikkeling van geschikte vaardigheden en doelgerichte overheidssteun.¹⁴

De aanwervingskansen vergroten, in het bijzonder voor jongeren

De lidstaten dienen terzelfder tijd meer te doen om de werkloosheid te bestrijden, de aanwervingskansen te vergroten en het vinden van een baan of de terugkeer naar de werkvloer te ondersteunen, in het bijzonder voor langdurig werklozen en jongeren. Hierbij kan worden gedacht aan maatregelen om:

- de diensten van openbare arbeidsbemiddelingsbureaus en actieve arbeidsmarktmaatregelen op te voeren, zoals het verhogen van de kwalificaties, gepersonaliseerde bijstand bij het zoeken naar werk, steun voor ondernemerschap en vestiging als zelfstandige, en steunregelingen om de mobiliteit te vergroten. Ondanks de voor deze activiteiten uitgetrokken extra middelen of de inspanningen om de efficiëntie ervan te vergroten, staat de verstrekte steun nauwelijks in verhouding tot de stijging van het aantal ingeschreven werkzoekenden in diverse landen;
- het aantal vroegtijdige schoolverlaters te verminderen en de overgang van leren naar werken te vergemakkelijken door te zorgen voor goede stages, plaatsen in het leerlingwezen en duale leermodellen waarbij traditioneel onderwijs wordt gecombineerd met praktijkervaring op de werkvloer. Er zijn initiatieven nodig om

¹⁴ De Commissie heeft manieren om dit potentieel aan te boren aangegeven in haar mededeling "Naar een banenrijk herstel" (COM(2012)173) van 18 april 2012.

ondernemersvaardigheden te ontwikkelen, zodat er meer nieuwe bedrijven worden opgericht en jongeren betere aanwervingskansen krijgen¹⁵;

- jeugdgarantieregelingen te ontwikkelen en in praktijk te brengen waarbij elke jongeren onder de 25 een arbeidsplaats, voortgezet onderwijs, een plaats in het leerlingwezen of een stageplaats wordt aangeboden binnen vier maanden na het verlaten van het gewone onderwijs of het werkloos worden. Dergelijke regelingen kunnen door het Europees Sociaal Fonds worden meegefinancierd;¹⁶
- de deelname aan het arbeidsproces en toegang tot de arbeidsmarkt te bevorderen voor tweede verdieners, door middel van passende belastingstimuli en betaalbare, kwaliteitsvolle kinderopvang;
- de toegang tot voorzieningen voor een leven lang leren gedurende de hele beroepsloopbaan te verbeteren, ook voor oudere werknemers, door de samenwerkingsverbanden te versterken tussen publieke en particuliere instellingen die bij het aanleren en ontwikkelen van specifieke vaardigheden betrokken zijn;
- de afstemming tussen onderwijs en leersystemen als hiervoor bedoeld, en de behoeften van de arbeidsmarkt te verbeteren. In de huidige omstandigheden kunnen korte tertiaire opleidingen van twee jaar, toegespitst op knelpuntgebieden, en heel specifieke mobiliteitsregelingen bijzonder effectief zijn;
- grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit te stimuleren door wettelijke obstakels uit de weg te ruimen en de erkenning van beroepskwalificaties en –ervaring te vergemakkelijken. Arbeidsbemiddelingsdiensten moeten meer samenwerken, en het EURES-platform kan als basis fungeren voor een sterker geïntegreerde Europese arbeidsmarkt.

Sociale inclusie bevorderen en armoede bestrijden

Daarnaast zijn extra inspanningen nodig om ervoor te zorgen dat de systemen van sociale bescherming effectief de gevolgen van de crisis opvangen, iedereen in de samenleving bereiken en armoede voorkomen:

- Er dienen actieve inclusiestrategieën te worden opgezet, omvattende doeltreffende en toereikende inkomenssteun, maatregelen ter bestrijding van armoede, onder andere bij kinderen, en laagdrempelige toegang tot kwaliteitsvolle diensten, zoals diensten van maatschappelijk werkers en gezondheidszorg, kinderopvang, huisvesting en energievoorziening.
- Sociale bijstand en activeringsmaatregelen moeten nauwer met elkaar worden verbonden, door middel van meer gepersonaliseerde diensten (via "één loket") en stappen om ervoor te zorgen dat kwetsbare groepen de voor hen bestemde maatregelen beter opnemen. Zodra de arbeidsmarkt zich herstelt, zal het zaak zijn de crisismaatregelen af te bouwen zonder te raken aan de levensnoodzakelijke vangnetten.

5. HET OVERHEIDSAPPARAAT MODERNISEREN

¹⁵ De Commissie heeft op 20 november 2012 de mededeling "Een andere kijk op onderwijs", (COM (2012) 669), aangenomen.

¹⁶ De Commissie zal binnenkort een pakket "jongerenwerkgelegenheid" presenteren.

Door de druk op de openbare financiën is er opnieuw meer momentum om het overheidsapparaat te moderniseren. De overheidsuitgaven maken in de EU bijna 50% van het bbp uit en de overheidssector 17% van de totale werkgelegenheid.

Heel wat lidstaten hebben in de loop van de jaren actie ondernomen om hun overheidsdiensten efficiënter te maken en de transparantie en de kwaliteit van het administratieve en gerechtelijke apparaat te verbeteren. Vooral in landen met zware financiële moeilijkheden waren de hervormingen zeer ingrijpend. Zo zijn bijvoorbeeld de lokale en centrale besturen gereorganiseerd, de salarissstelsels in de openbare sector en het bestuur van staatsbedrijven gerationaliseerd, en de aanbestedingsprocedures hervormd, worden de uitgaven periodiek uitvoerig gescreend en maatregelen aangemoedigd die de efficiëntie van de sector ten goede komen, zoals op grotere schaal gemeenschappelijke diensten en IT-oplossingen gebruiken. Daarbij is meermaals sprake geweest van samenwerking tussen de lidstaten en de Commissie, via de verstrekking of uitwisseling van technische bijstand.

Verskillende hiervoor reeds aangewezen maatregelen – zoals de volledige en juiste omzetting van de EU-wet- en –regelgeving, een doeltreffende inning van de belastingen en een efficiënte gezondheidszorg, stiptere betaling van rekeningen en effectieve openbare diensten voor arbeidsbemiddeling – kunnen een grote positieve impact hebben en het is raadzaam er werk van te maken. De Commissie is tevens van mening dat daarnaast de volgende factoren in het bijzonder een bijdrage aan de groei kunnen leveren:

- een goed financieel beheer nastreven door de mogelijkheden voor openbare aanbestedingen ter ondersteuning van de concurrentiële marktwerking volledig te benutten en de mogelijkheden voor elektronische aanbestedingen op de interne markt te ontwikkelen. Dergelijke maatregelen zorgen niet alleen voor efficiëntere en eerlijkere werkmethoden, maar helpen ook corruptie tegen te gaan;
- het wet- en regelgevingskader voor ondernemingen vereenvoudigen en snoeien in het aantal administratieve formaliteiten, in het bijzonder op nationaal niveau;
- het overheidsapparaat op grote schaal informatiseren met interoperabele systemen, die zorgen voor gebruiksvriendelijke procedures voor dienstenverstrekkers en –ontvangers, en de administratie eenvoudiger en doorzichtiger maken. Grensoverschrijdende interoperabiliteit van onlinediensten en onderzoekscentra overal in de EU is van bijzonder belang;
- de kwaliteit, onafhankelijkheid en efficiëntie van het gerechtelijk apparaat verbeteren en erop toezien dat zaken binnen een redelijke termijn worden afgedaan en het gebruik van alternatieve regelingen voor geschillenbeslechting aanmoedigen. Dit moet de kosten voor het bedrijfsleven drukken en het land aantrekkelijker maken voor buitenlandse investeerders;
- beter gebruikmaken van de EU-Structuurfondsen door het opvoeren van de administratieve capaciteit dit jaar te versnellen zodat onbenutte middelen sneller kunnen worden toegewezen.

CONCLUSIE

De economie in de EU herstelt langzaam van de zwaarste financieel-economische crisis sinds decennia. De lidstaten vertrekken vanuit een ongelijke positie, de uitdagingen waarvoor zij staan verschillen qua aard en omvang en het tempo van de hervormingen varieert. De toestand is echter nog steeds fragiel. Niettegenstaande de uitvoering van de hervormingen gaande is en

er nog steeds belangrijke aanpassingen worden doorgevoerd, zijn er aanwijzingen voor een begin van herstel in de loop van volgend jaar. In de lidstaten die ingrijpend hebben hervormd, beginnen de inspanningen vruchten af te werpen: de onevenwichtigheden worden kleiner en de concurrentiepositie verbeterd.

Het gaat hierbij niet alleen om het opnieuw aanknopen bij groei, maar ook om het leggen van de fundamenteën voor groei van een ander niveau na de crisis. Structurele hervormingen op het niveau van de lidstaten en de EU moeten de wereldwijde concurrentiekracht van de Unie versterken en binnenlandse groei genereren door middel van duurzame activiteiten die de EU toerusten met de beleids- en andere instrumenten die zij nodig heeft voor een welvarende en inclusieve toekomst waarin zuinig met de hulpbronnen wordt omgesprongen. Solidariteit en rechtvaardigheid - op nationaal zowel als op Europees vlak – zijn cruciale factoren om te waarborgen dat de geleverde inspanningen politiek en maatschappelijk aanvaardbaar zijn en eenieder ten goede komen.

De lidstaten en de Unie hebben reeds heel wat belangrijke beslissingen genomen. Het is zaak deze koers aan te houden en wat is overeengekomen ook in praktijk te brengen. Om het vertrouwen en de groei te herstellen is het tevens essentieel dat het tempo van de hervormingen wordt volgehouden, in het bijzonder op de volgende gebieden:

- De overheidsfinanciën moeten weer op een houdbaar traject worden gebracht. Dit is niet alleen van belang om op korte termijn het beleggersvertrouwen te herstellen, maar ook om te voorzien in de behoeften van een vergrijzende samenleving en de toekomst van de generaties hierna niet te hypothekeren. Er kunnen verschillen zijn wat betreft het tempo waarin en de manier waarop de begrotingen worden geconsolideerd: sommige lidstaten dienen de tekorten snel te verminderen, andere hebben meer bewegingsvrijheid. Eventuele negatieve groei-effecten op korte termijn kunnen worden getemperd door middel van maatregelen aan de uitgaven- en de ontvangstenzijde van de begrotingen.
- De inspanningen om de financiële sector weer gezond te maken, moeten worden voortgezet om de stabiliteit van het financieel systeem te herstellen en betere financieringscondities te creëren voor de economie, onder andere via alternatieve financieringsbronnen. Op EU-niveau is verdere vooruitgang nodig om tot een geïntegreerd toezichtkader te komen en het rechtskader voor de financiële instellingen te versterken.
- De structurele hervormingen moeten worden opgevoerd om de groei en het concurrentievermogen te ondersteunen. Er zijn op nationaal niveau nog heel wat uiteenlopende maatregelen die kunnen worden overwogen, waarbij de geldende EU-wet- en -regelgeving als katalysator voor verandering kan fungeren. Er valt heel wat te leren van methoden die hun deugdelijkheid hebben bewezen in de lidstaten en in derde landen.
- De situatie op de arbeidsmarkt en in maatschappelijk opzicht vraagt om een onmiddellijke reactie. Het opvoeren van actieve arbeidsmarktmaatregelen, het versterken en verbeteren van de werking van openbare diensten voor arbeidsbemiddeling, het vereenvoudigen van de arbeidswetgeving en het waarborgen dat de loonontwikkelingen het scheppen van nieuwe werkgelegenheid bevorderen, zijn wezenlijke onderdelen van een dergelijke respons. Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar de situatie van jongeren. Daarenboven moeten de inspanningen worden

opgevoerd om sociale inclusie te bewerkstelligen en armoede te voorkomen door fundamentele vangnetten te versterken.

- Groeistrategieën kunnen op nationaal en EU-niveau enkel worden gerealiseerd met de hulp van effectieve overheidsdiensten. Op het gebied van modernisering zijn er nog onbenutte mogelijkheden, bijvoorbeeld inzake openbare aanbestedingen, informatisering van het overheidsapparaat, verbetering van de kwaliteit en de onafhankelijkheid van het gerechtelijk apparaat en een daadwerkelijke en efficiënte benutting van de middelen uit de EU-Structuurfondsen.

De in deze jaarlijkse groeianalyse aangereikte richtsnoeren zullen op EU-niveau worden besproken om de Europese Raad van maart volgend jaar voor te bereiden en als input te dienen voor de geactualiseerde nationale programma's en landspecifieke aanbevelingen. De Commissie zal nauw samenwerken met de nationale instanties, waaronder de nationale parlementen, de EU-instellingen en andere belanghebbenden om een gevoel van collectieve verantwoordelijkheid te creëren en de vooruitgang in goede banen te leiden, als onderdeel van de ruimere inspanningen van de EU om uit de crisis te geraken en de fundamenten te leggen voor slimme, duurzame en inclusieve groei overal in de Unie.